

Ochrona różnorodności biologicznej i terenów podmokłych w nowej WPR 2023–2027 – co się udało, a czego zabrakło

---

ALEKSANDRA PĘPKOWSKA-KRÓL

OGÓLNOPOLSKIE TOWARZYSTWO OCHRONY PTAKÓW

KOALICJA ROLNICTWO DLA PRZYRODY

Koalicja Rolnictwo dla Przyrody

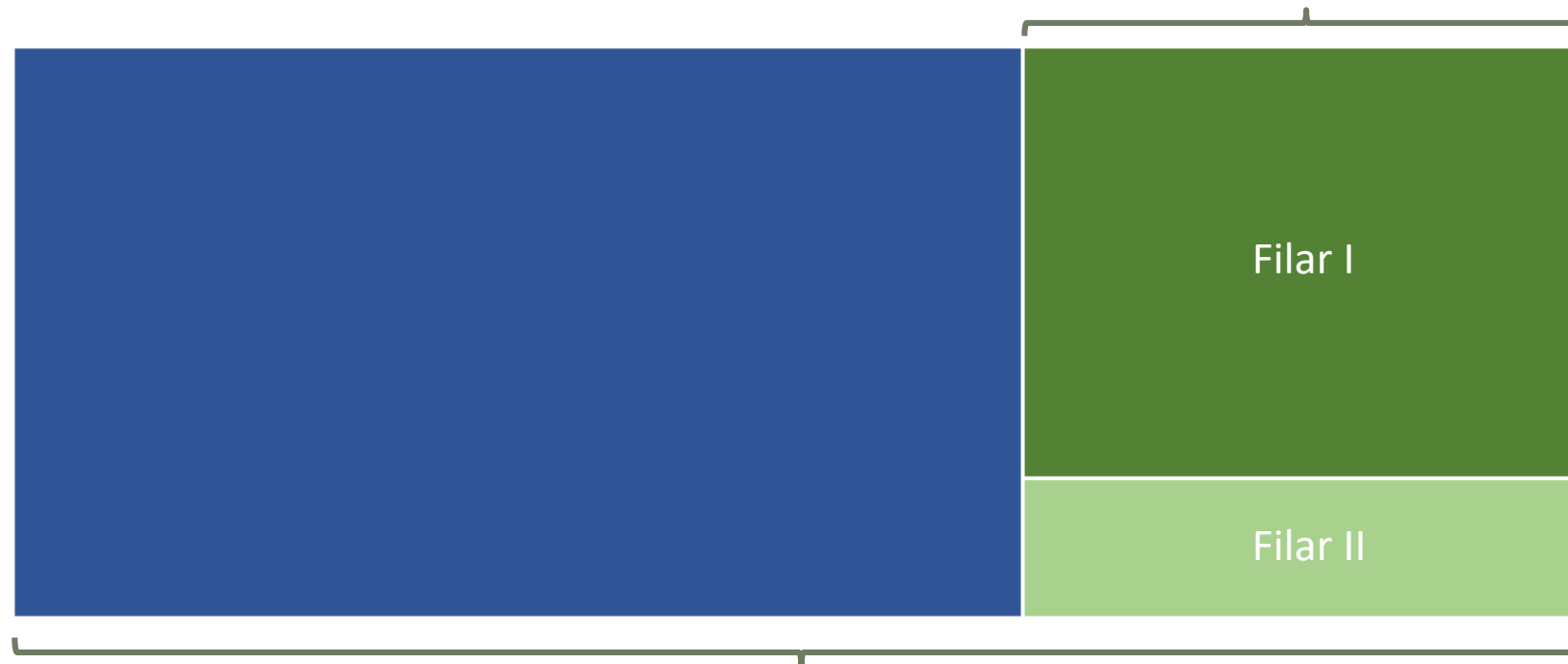

**KOALICJA
ROLNICTWO
DLA PRZYRODY**

https://otop.org.pl/rolnictwo_dla_przyrody/

Wspólna polityka rolna Unii Europejskiej

Budżet WPR w latach 2021–2027:
378,5 mld EUR (31%)

Całkowity budżet UE w latach 2021–2027: 1,2 bln EUR (100%)

Zielona architektura WPR od 2023 r.

Filar I – wsparcie dochodu rolników poprzez dopłaty bezpośrednie, wsparcie dochodu powiązane z produkcją, ekoschematy

- **Warunkowość** (normy dobrej kultury rolnej oraz podstawowe wymogi z zakresu zarządzania, obowiązujące wszystkich rolników)
- Dobrowolne **ekoschematy** (25% budżetu I filaru)

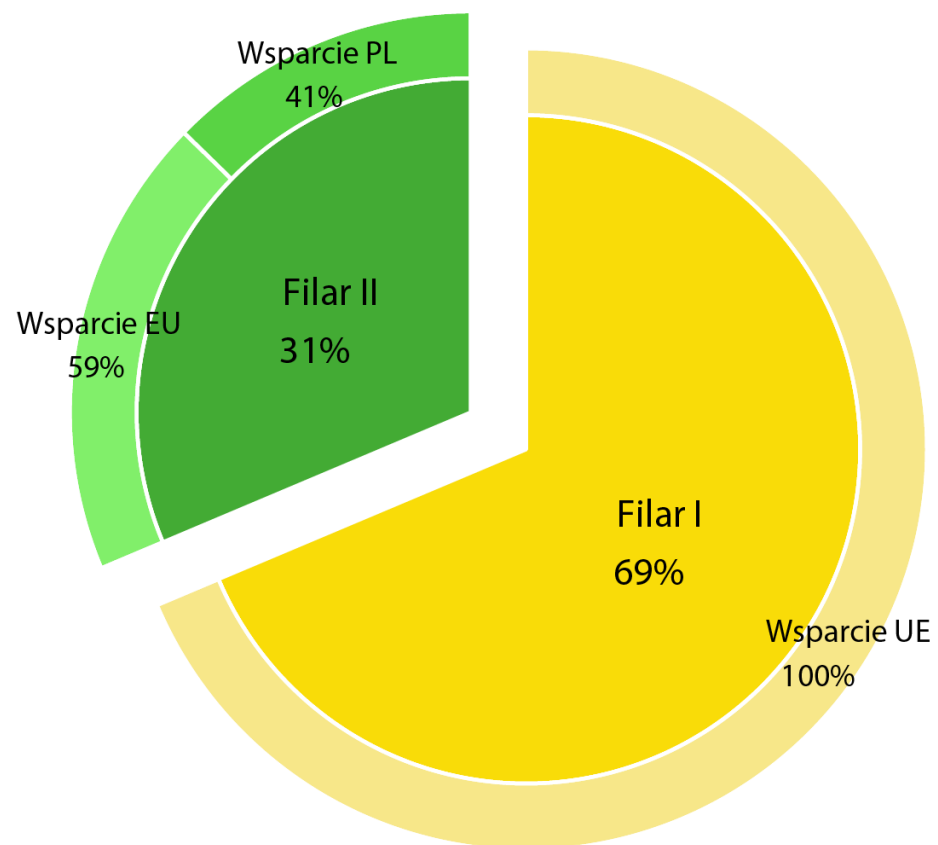
Filar I (75%)

Filar II (25%)

Filar II – program rozwoju obszarów wiejskich

- Tworzenie specyficznych dóbr środowiskowych, w tym dobrowolne **działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne** (35% budżetu II filaru)

25,2 mld EUR

Źródło: [Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi - Portal Gov.pl \(www.gov.pl\)](#)

Budżet WPR 2023–2027 w Polsce

międzynarodowa kampania #Space4Nature

czerwiec 2018 – propozycja KE

Ustawodawstwo UE – ogólne zasady WPR
obowiązujące wszystkie kraje członkowskie

listopad 2020 – rozpoczął się trójdialog
pomiędzy KE, Parlamentem UE i Radą UE

propozycje i konsultacje koalicji Rolnictwo dla Przyrody ws. planu strategicznego i rozporządzeń

druga połowa 2022 r. – KE zatwierdziła
wszystkie krajowe PS

Krajowe
plany strategiczne dla WPR

Krajowe
akty prawa

2023 r. – powstają
i zaczynają
obowiązywać
rozporządzenia
wykonawcze

Reforma WPR 2023–2027 w skrócie

Ochrona różnorodności biologicznej krajobrazu rolniczego

- Spadkowe trendy liczebności populacji ptaków krajobrazu rolniczego w Polsce
- Zmniejszające się liczebności populacji owadów
- Zależność rolnictwa od różnorodności biologicznej a bezpieczeństwo żywnościowe

Działanie rolno- środowiskowo- klimatyczne

- Kontynuacja (z istotnymi zmianami) dotychczas wdrażanych działań dot. zachowania cennych siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków ptaków

Szacowane płatności – od **836** do **1568 PLN/ha**

Dobrowolne zobowiązania pięcioletnie:

1. Ochrona cennych półnaturalnych siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków ptaków (w i poza obszarami Natura 2000) – wybrane warianty:
  - zmiennowilgotne łąki trzęślicowe
  - zalewowe łąki selernicowe i słonorośla
  - półnaturalne łąki wilgotne
  - torfowiska
  - rzadkie gatunki ptaków siewkowych (rycyk, kszyc, krwawodziób, czajka)
  - dubelt, kulik wielki
  - wodniczka
  - derkacz
2. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000

Fot. Aleksandra Pępkowska-Król

PRŚK: zachowanie cennych siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków ptaków

Cel
obszarowy
(2027 r.)

645 tys. ha
TUZ

20% TUZ
w Polsce

Ekoschematy a ochrona mokradeł

- Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt

Szacowana płatność – 500 PLN/ha

Flotilla
FOUNDATION

BirdLife
INTERNATIONAL
EUROPE AND CENTRAL ASIA

otop BirdLife
Polska

Zobowiązanie dobrowolne, jednoroczne w ramach ekoschematu ***Rolnictwo węglowe***. Realizowane poza obszarami Natura 2000.

Celem praktyki jest ochrona różnorodności biologicznej poprzez ekstensywne użytkowanie TUZ o niskiej wartości produkcyjnej.

Wymogi – obsada zwierząt 0,3–2 DJP/ha, **zakaz przeorywania** TUZ w trakcie wdrażania ekoschematu.

Fot. Tomasz Wilk

Fot. Aleksandra Pępkowska-Król

PRŚK: zachowanie cennych siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków ptaków

Ekoschemat: ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt

Cel
obszarowy
(2027 r.)

1,15 mln. ha
TUZ

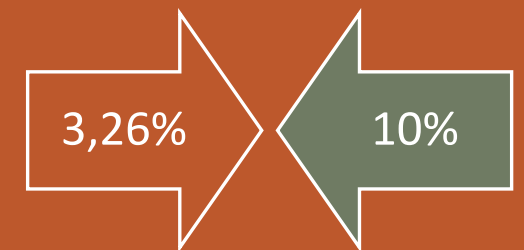
36% TUZ
w Polsce

© Wiesław Król

Obszary i elementy nieprodukcyjne

- Norma DKR 8 – najniższe możliwe cele oraz derogacja w 2023;
- Kilka fakultatywnych interwencji (np. wieloletnie pasy kwietne).

Fot. Wiesław Król

Rola mokradeł w krajobrazie rolniczym

- Retencja wody
- Łagodzenie zmian klimatycznych (w skali lokalnej)
- Sekwestracja węgla i przeciwdziałanie zmianie klimatu (w skali globalnej)
- Redukcja spływu zanieczyszczeń
- Ostoja wielu rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt

Warunkowość a ochrona mokradeł

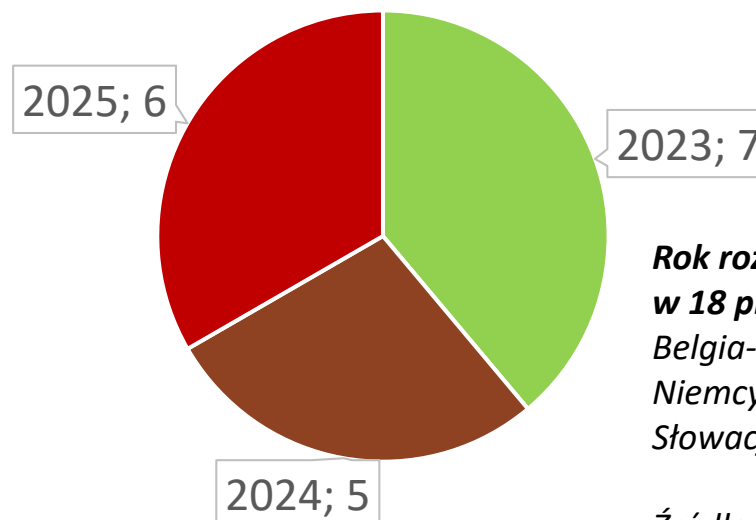
- **Druga norma dobrej kultury rolnej (DKR 2)** dotycząca ochrony torfowisk i terenów podmokłych → ochrona gleb najbogatszych w węgiel

Normą DKR 2 w Polsce zostaną objęte gleby pochodzenia organicznego o zawartości materii organicznej $\geq 30\%$ i łącznej miąższości co najmniej 40 cm.

Norma będzie realizowana poprzez ochronę:

- torfowisk z czynnym procesem akumulacji węgla oraz częściowo odwodnionych gleb organicznych znajdujących się obecnie na użytkach rolnych i nie przekształconych dotychczas w grunty orne;
- mokradeł nietorfowych, nieprzekształconych dotychczas w grunty orne.

Norma DKR 2 w Polsce **zacznie obowiązywać dopiero w 2025 roku**

Rok rozpoczęcia wdrażania normy DKR 2 ujęty w 18 planach strategicznych (Austria, Belgia-Flandria, Belgia-Walonia, Cypr, Czechy, Dania, Węgry, Francja, Niemcy, Irlandia, Włochy, Litwa, Holandia, Polska, Słowacja, Hiszpania, Szwecja)

Źródło: [New CAP Unpacked.pdf \(birdlife.org\)](https://www.birdlife.org/publications/new-cap-unpacked)

Ekoschematy a ochrona mokradeł

- Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych

Szacowana płatność - **63,15 EUR/ha**

Flotilla
FOUNDATION

BirdLife
INTERNATIONAL
EUROPE AND CENTRAL ASIA

otop BirdLife
Polska

Zobowiązanie dobrowolne, jednoroczne.

Warunek – **wystąpienie zalania** na trwałych użytkach zielonych, zdefiniowanego jako stan wysycenia profilu glebowego wodą na poziomie przynajmniej 80%, **w okresie między 1 maja a 30 września**, przez okres **co najmniej 12 następujących po sobie dni**.

Wsparcie będzie dotyczyło działek, na których jednocześnie wdrażane są:

- wybrane warianty pakietów działania rolno-środowiskowo-klimatycznego dotyczącego ochrony cennych siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków ptaków;
- Interwencja *Rolnictwo ekologiczne*;
- ekoschemat *Rolnictwo węglowe* w zakresie praktyki *Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt*.

Wdrożenie ekoschematu opierać się będzie na monitoringu satelitarnym.

Cel
obszarowy

315 tys.
ha TUZ

9,8% TUZ
w Polsce

Brak zachęt do działań ukierunkowanych na przywracanie naturalnego poziomu uwodnienia obszarów rolniczych w polskim planie strategicznym

- Brak wsparcia odtwarzania obszarów podmokłych i torfowisk
- Brak wsparcia dla paludikultury

Norma DKR 2

Rozczarowanie zaproponowanym sposobem wdrażania normy DKR 2 – w większości krajów UE wprowadzenie tej normy najprawdopodobniej nie przyczyni się do poprawy sytuacji terenów podmokłych i torfowisk w krajobrazie rolniczym

Dobrowolne działania

W kilku krajach zaproponowano rozwiązania, które mogą pomóc w odtwarzaniu (ponownym nawadnianiu) terenów podmokłych i torfowisk.

W Niemczech: działanie PRŚK *Działania dotyczące ochrony gleb torfowych* wspierające m.in. paludikulturę, retencję wody w zimie czy wypas owiec na torfowiskach.

W Irlandii: wsparcie realizacji działań na rzecz torfowisk – m.in. blokowania rowów i ponownego nawadniania torfowisk.

W Czechach, Niemczech i Słowacji: działania PRŚK wspierające przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone.

Strefy buforowe w ochronie wód Bałtyku

Strona projektu: [Strefy buforowe w ochronie wód Bałtyku](#)

Webinary „Mokradła a zanieczyszczenia rolnicze”: [I](#), [II](#), [III](#)

Chroniąc ptaki, chronimy znacznie więcej!

1,5%

Przeznacz 1,5% podatku
na OTOP i chroń je
razem z nami!

KRS: 0000015808

otop.org.pl